

HAMDULLAH KÖSEOĞLU'NUN "KÜÇÜK BALIK" ADLI ÇOCUK KİTABINDA DEĞERLER VE DİL ZENGİNLİĞİ

Geliş Tarihi (Received Date) 03.01.2018
Kabul Tarihi (Accepted Date) 13.04.2018

Halil KURU¹

Özet

Çağımız çocuk edebiyatı yazarlarının amacı çocuğun dil becerilerini, hayal dünyasını, duygularını, sanat zevkini, milli ve evrensel değerlerini, kitaba olan sevgisini geliştirmektir. Bu çalışmada, günümüz çocuk edebiyatı yazarlarından olan Hamdullah Köseoğlu'nun örneklem olarak ele alınan "Küçük Balık" adlı eseri değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından incelenmiştir. Çalışma, betimsel nitelikte bir araştırma olup, tarama modellerinden doküman incelemesi yöntemi esas alınarak yapılmıştır. Eserde, arkadaşlık (3), yardımlaşma (6), paylaşma (3), özgüven (3), ailenin önemi (2), çalışma (4), yaşama sevinci (1), sevgi (3) ve hoşgörü (2) değerleri yer almıştır. Eser, bulundurduğu değerler bakımından zengin seviyededir. Eserde 3 adet atasözü, birbirinden farklı 50 olmak üzere toplam 63 adet deyim, birbirinden farklı 25 olmak üzere toplam 33 adet ikileme grubu yer almıştır. Eser, içerisinde bulundurduğu atasözleri, deyimler ve ikileme grupları bakımından zengin seviyededir.

Anahtar Kelimeler: Hamdullah Köseoğlu, çocuk kitapları, değerler, dil zenginliği

HAMDULLAH KÖSEOĞLU'S "LITTLE FISH" IN CHILDREN'S BOOK VALUES AND LANGUAGE RICHNESS

Abstract

Our child develops the language skills, fantasy world, feelings, artistic taste, national and universal values, love of the father, the aimed child of the children's literature writers. In this study, Hamdullah Köseoğlu, who is one of the authors of contemporary children's literature, examines the values of "Little Fish", which is considered as a sample, in terms of education and language richness. The study is a descriptive study and was based on the document review method of the scanning models. In the work, the values of friendship (3), mutual aid (6), sharing (3), self confidence (3), family importance (2), work (4), love to life (1), love (3) and tolerance It has received. The work is rich in terms of its value. The work consists of three proverbs, a total of 63 different expressions with 50 different from each other, and a total of 33 divergence groups, 25 of which are different from each other. The work is rich in proverbs, idioms, and groups of diligence.

Keywords: Hamdullah Köseoğlu, children's books, values, language richness.

GİRİŞ

Yüzyıllar boyunca toplumun çoğu kesiminde çocuk ve çocukluk çağına gereken önem verilmemiştir. Çocuk hep ikinci plana atılmıştır. Ancak tarihi süreç içerisinde, eğitimin gelişmesiyle günümüzde çocukluk çağına da hak ettiği değer verilmektedir. Bunun neticesinde çocukluk ile ilgili birçok alan ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de tarih sahnesine geç çıkan çocuk edebiyatı alanıdır.

Oğuzkan (2001: 3)'a göre, çocuk edebiyatı "çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar." Sever (2003: 9)'e göre ise çocuk edebiyatı "Erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren ve beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır." Çocuk edebiyatı, çocuk için yazılan eserlerin yer aldığı, çocuğu eğlendirirken öğretme bir alanıdır.

Çocuğun gelişim sürecini etkileyen ve ona estetik zevk kazandıran en önemli unsurlardan biri, dil ve edebiyattır. Bunun için çocukların estetik değeri olan, çocuğa olumlu değerler aşıl原因, dil becerilerini zenginleştiren nitelikli metin ve eserlerle karşılaşması gerekmektedir (Sever, 2003; Şimşek, 2006; Şirin, 2000; Yalçın ve Aytas, 2012; Kuru, 2016). Erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik dönemine kadar süren bu dönemde çocuğun dil ve kişilik gelişiminde, çocuk edebiyatının önemi ortaya çıkmaktadır.

Eğitim, çocukları ve gençleri geleceğe hazırlama, eğitme ve öğretme sürecidir (Yılman, 2006). Bu süreçte birtakım yöntemlerden yararlanılmaktadır. Çocuğun eğitiminde kazandırılmak istenen değerler, birçok yöntemle birlikte çocuk kitaplarında yer alan iletiler aracılığıyla da aktarılabilir. Bu bağlamda çocuklar için yazılmış olan eserlerin, çocuk eğitimindeki yeri ve önemi büyüktür.

¹Yüksek lisans öğrencisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (halilkuuroglu@gmail.com)

Günümüzde eğitim-öğretim kurumlarında bireylere kazandırılan değerler, çocuklara rehber olarak, toplumun düzenleyicisi ve koruyucusu göreviyle eğitimin önemli bir parçasıdır (Clausen, 1968; Güngör, 1993; Aydın, 2003; Altun, 2003; Coşkun vd., 2009; Hökelekli, 2011). Bu bağlamda günümüz çocuk edebiyatı yazarları eserlerinin, kazandırdığı değerler ve verdiği eğitsel iletiler bakımından incelenmesi gerekmektedir.

Çocuk kitapları, çocukların hayal dünyalarına ışık tutan, fikirlerini zenginleştiren, öğreten ve eğlendiren eserlerdir. Bu eserler, çocuklara birer rehber olup, çocuğun toplum tarafından kabul gören değerlerini ve dilinin özelliklerini tanımasına yardımcı olur. Çocuk kazandığı değerler aracılığıyla yaşamına yön verirken, bir yandan da dilinin güzelliklerinin farkına varır ve dilinin inceliklerini öğrenerek geliştirir.

Dil eğitiminin en önemli amacı, kişilerin duygu, düşünce ve iletişim becerilerini geliştirmektir. Dil, bireyin kültürünün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır. Bu sebeple bütün ülkeler kültürlerini ayakta tutabilmek için dil eğitimine önem vermektedirler (Alperen, 2001; Yıldız, 2008; Özbay, 2006).

Araştırmacılar ana dili öğretiminin aile dışında, usta yazar ve şairlerin metinleriyle, eserleriyle gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Yıldız, 2008; Sever, 2004; Belet vd., 2008; Cemiloğlu, 2001). Bu sebeple dil eğitimine önem verip, dil zenginliğini barından klasik ve güncel çocuk kitaplarından faydalanmak gerekmektedir.

Günümüzde nitelikli çocuk edebiyatı eseri veren birçok çocuk edebiyatı yazarı bulunmaktadır. Bu alanda belli başlı çocuk edebiyatı yazarları olarak görülen birkaç isim şunlardır: Gülten Dayıoğlu, Fatih Erdoğan, Yalvaç Ural, Bestami Yazgan, Gülçin Alpöge, Ahmet Efe, Aytül Akal, Hasan Latif Sarıyüce, Mavisel Yener, Mehmet Güler, Ayşe Yamaç.

Çocuk edebiyatının günümüzdeki önemli temsilcilerinden biri de Hamdullah Köseoğlu'dur. Köseoğlu, 1945 yılında Kars'ta doğdu. Atatürk Üniversitesi Türkoloji Bölümünü bitirdi. Tire Lisesi'nde öğretmenlik yaptı. İlk öyküsü Varlık Yıllığı'nda çıktı. 1981-1984 yılları arasında üç kitabı yayımlandı ve daha sonra yazmaya uzun bir süre ara verdi. 1997 yılında yeniden yazmaya başladı. Otuzun üzerinde kitabı olup, Vedat Dalokay, Ömer Seyfettin, Gezginler Kulübü, Halkevi, Samim Kocagöz, Ümit Kaftancıoğlu öykü, TÖMER masal ve roman olmak üzere, on beşin üzerinde ödül almış başarılı çocuk edebiyatı yazarıdır (Köseoğlu, 2015).

1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, günümüz çocuk edebiyatı yazarlarından biri olan Hamdullah Köseoğlu'nun öykü türünde yazılan "Küçük Balık" adlı eserini değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından incelemektir.

2. Araştırmanın Önemi

Tarihî süreç içerisinde değeri zamanla anlaşılan çocuk ve çocukluk dönemine günümüzde gereken önem verilmektedir. Günümüzde çocuklar için de bir edebiyat alanı olduğu artık kabul edilmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı, çocuğa yönelik, çocuğun duygu ve düşüncelerini geliştiren, hayal dünyasını zenginleştiren, ana dilinin öğrenilmesine katkı sağlayan, çocuğu değerli hissettiren, eğlendiren, eğiten ve evrensel değerler öğreten yazılı ve sözlü eserlerin yer aldığı bir edebiyat alanı olarak günümüzdeki yerini almıştır (Kuru, 2016).

Çocuk edebiyatı eserleri, çocuk eğitiminde önemli araçlardan biridir. Çocuklara verilecek nitelikli eğitimde bu eserlerden faydalanılmaktadır. Çocuklara kazandırılan değerler, onların seviyesine uygun, anlayabilecekleri düzeyde olmalıdır. Ayrıca çocuk, dilinin zenginliklerini de bu eserler aracılığıyla öğrenebilmelidir. Bu sebeple, çocuk edebiyatı eserlerinde bulunan değerler ve dil zenginliği üzerine çalışmalar yapılması büyük önem arz etmektedir.

Yapılan bu çalışmanın sonuçları, ailelerin ve eğitimcilerin Hamdullah Köseoğlu'nun çocuk kitaplarından ne derece faydalanacaklarını belirlemesi açısından da önemlidir.

3. Problem Cümlesi

Günümüz çocuk edebiyatı yazarlarından olan Hamdullah Köseoğlu'nun çocuklar için yazmış olduğu "Küçük Balık" adlı eserinin değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından düzeyi ne durumdadır?

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, betimsel nitelikte bir araştırma olup, tarama modellerinden doküman incelemesi yöntemi esas alınarak gerçekleştirilmiştir. "Nitel araştırmalar verilerin teker teker okunması yoluyla kod ve kategorilere dayalı olarak araştırma sonuçlarının sunulmasını sağlar" (Merriam, 1998: 58).

"Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır" (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 140-143).

Çalışmada Hamdullah Köseoğlu'nun öykü türünde "Küçük Balık" adlı eseri değerler eğitimi ile dil zenginliği olmak üzere iki aşamada incelenmiş ve yorumlanmıştır. Eser, her iki aşamada da tekrar tekrar okunarak taranmış ve elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur.

5. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, çocuk edebiyatı yazarı Hamdullah Köseoğlu'nun öykü türünde yazmış olduğu tüm eserleri oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise yazarın öykü türünde oluşturmuş olduğu eserler arasından tesadüfi seçilen "Küçük Balık" adlı eseri oluşturmaktadır. Eser hakkında bilgi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Kitabın Adı	Yayınevi	Sayfası	Türü	Yaş Seviyesi
Küçük Balık	Doğan Egmont	76	Öykü	6-9 yaş

Tablo 1. Hamdullah Köseoğlu'nun İncelenen Çocuk Kitabı

6. Verilerin Elde Edilmesi ve Analizi

Çalışmada Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eseri, değerler eğitimi ve dil zenginliği olmak üzere iki açıdan incelenmiştir.

Çalışmada kullanılan esere, basılı materyaller temin edilerek ulaşılmıştır. "Küçük Balık" adlı eser, dil zenginliği yönünden taranarak eserde kullanılan atasözleri, deyimler ve ikileme grupları tespit edilmiştir. Eserdeki deyimler ve atasözleri belirlenirken, Metin Yurtbaşı (2012) tarafından hazırlanan Sınıflandırılmış Deyimler Sözlüğü ile Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü'nden yararlanılmıştır. Ayrıca TDK'nin genel ağ adresindeki Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'nden de faydalanılmıştır. İkilemelerin tespitinde ise Necmi Akyalçın (2007)'in Türkçe İkilemeler Sözlüğü'nden yararlanılmıştır.

Hamdullah Köseoğlu'nun eseri, değerler eğitimi bakımından incelenirken değerler için paragraf düzeyi ölçüt alınmıştır. Bu eserlerde doğrudan veya örtük olarak yer alan değerler eğitimi ile ilgili ifadeler belirlenmiş, daha sonra bu ifadeler ilgili olduğu değer başlığı altında verilmiştir.

7. Bulgular ve Yorum

Eserdeki Değerler

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde arkadaşlık, yardımlaşma, paylaşma, özgüven, ailenin önemi, çalışma, yaşama sevinci, sevgi ve hoşgörü değerleri yer almıştır. Örnek olarak eserden bir değer verilip, diğerlerinin sayfa numaraları belirtilmiştir. Eserdeki değerlere ait bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Arkadaşlık:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan arkadaşlık değerine ait bulgular şunlardır:

"Ayrıca o gece yalnız değildim. Yanımda çok sayıda arkadaşım vardı." (s. 7), (s. 14), (s. 21)

Yardımlaşma:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan yardımlaşma değerine ait bulgular şunlardır:

"Dayanamayıp düşenler bile oluyor. Yardım edemediğim için üzülüyor, daralıyorum." (s. 16), (s. 44), (s. 46), (s. 61), (s. 62), (s. 64)

Paylaşma:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan paylaşma değerine ait bulgular şunlardır:

"Benim için bölüşmek mutluluğu su içmekten daha sevindirici, daha doyurucudur." (s. 16), (s. 32), (s. 33)

Özgüven:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan özgüven değerine ait bulgular şunlardır:

"Sonuna kadar direneceğim. Zorluklara boyun eğmem ben." (s. 16), (s. 18), (s. 31)

Ailenin Önemi:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan ailenin önemi değerine ait bulgular şunlardır:

"Geleli çok olmadı ama annemi, arkadaşlarımı, koca suyu, köpüklü dalgaları, martı çığlıklarını özledim." (s. 14), (s. 21)

Çalışma:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan çalışma değerine ait bulgular şunlardır:

"Yaşadıklarımın öğrendiğim kadarıyla hiçbir iş emeksiz olmuyordu." (s. 25), (s. 13), (s. 15), (s. 35)

Yaşama Sevinci:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan yaşama sevinci değerine ait bulgular şunlardır:

"Saatim gelmedi. Yaşamaktan bıkmadım." (s. 30)

Sevgi:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan sevgi değerine ait bulgular şunlardır:

"Öyle sanıyorum kızdığım deniz beni seviyor ve önemsiyordu." (s. 40), (s. 55), (s. 55)

Hoşgörü:

Hamdullah Köseoğlu'nun incelenen "Küçük Balık" adlı öyküsünde yer alan hoşgörü değerine ait bulgular şunlardır:

"İyi bir çocuktuk. Kırmak incitmek istemiyordum." (s. 50), (s. 52)

Eserde Yer Alan Değerler	Sayısı
Arkadaşlık	3
Yardımlaşma	6
Paylaşma	3
Özgüven	3

Ailenin Önemi	2
Çalışma	4
Yaşama Sevinci	1
Sevgi	3
Hoşgörü	2
Toplam Değer	27

Tablo 2. İncelenen Eserde Mevcut Değerler

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde arkadaşlık (3), yardımlaşma (6), paylaşma (3), özgüven (3), ailenin önemi (2), çalışma (4), yaşama sevinci (1), sevgi (3) ve hoşgörü (2) değerleri mevcuttur. Eser, değerler bakımından zengin seviyede olup; çocuklara, ailelere ve eğitimcilere önerilmektedir.

Eserdeki Dil Zenginlikleri

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde dil zenginliği olarak atasözü, deyim ve ikileme grupları tespit edilmiştir. Eserdeki dil zenginliğine ait bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Atasözleri

Eserde yer alan atasözlerine ait bulgular şunlardır:

...Cambaz ipte, balık dipte gerek. (s. 12)

...Gün doğmadan neler doğar. (s. 17)

...Akıl, yaşta değil, baştadır. (s. 21)

Eserde Yer Alan Atasözleri	Sayısı
Akıl, yaşta değil, baştadır.	1
Cambaz ipte, balık dipte gerek.	1
Gün doğmadan neler doğar.	1
Toplam Atasözü	3

Tablo 3. Eserde Yer Alan Atasözlerinin Alfabetik Sıralaması

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde 3 adet atasözü yer almıştır.

Deyimler

Eserde yer alan deyimlere ait bazı bulgular şunlardır:

...Dalgalar inip çıktıkça sevinç çığlıkları attım. (s. 5)

...Dağlarca dedem, ses verdi sesime. (s. 5)

...Bir bölümü de karaya vurdu. (s. 7)

...Çok hoşuma gidiyor. (s. 9), (s. 52)

...Önemsemiz üstünde durmazdım. (s. 10), (s. 47)

...O da çok pahalıya mal oldu. (s. 10)

...Çok canım yandı. (s. 10), (s. 27), (s. 53)

...Koca ağaçları, buğday başaklarını gördükçe içim giderdi. (s. 11)

...Yaşamın başka türlü olabileceği akıllarına gelmez, kafaları almazdı. (s. 13)

...Onun için çok çalışmak, çok çaba göstermek gerekiyor. (s. 13)

...Bir yolunu bulacağım. (s. 16), (s. 17), (s. 60)
...Zorluklara boyun eğmem ben. (s. 16)
...Zamanım olsa, canınızı sıkmayacağımı bilsem, uzun uzun anlatırdım. (s. 17), (s. 29), (s. 62)
...Çırpınmadan, direnmeden baş eğmek, teslim olmaktır. (s. 17)
...Oh deyip derin bir soluk aldım. (s. 18), (s. 39), (s. 53)
...Karaya ilgi duysam da bir yanım suda benim. (s. 21)
...Tepki gösterilmiş, karşı çıkmıştır. (s. 24)
...Bugüne kadar söylediklerimle ters düşer. (s. 25)
...Biliyorsunuz, insanlar hava aldıkça yaşarlar. (s. 27)
...Canım daralıyor, soluğum kesiliyor. (s. 27), (s. 53)
...İçleri sızlamıyor. (s. 27)
...Denizler etkilenir, örselenir, öksüz kalır. (s. 28)
...Kurtulmazsam boşa gider yaşadıklarım. (s. 30)
...Kendini beğenmiş birine benziyordu. (s. 32)
...Ağzı sulanarak bakıp üzgün bir sesle. (s. 33)
...Bu kadar çene çalmak yeterdi. (s. 35)
...Başım döndü, gözlerim karardı. (s. 36)
...Onun için küçük olmanın tadını çıkarıyorum. (s. 38)
...Kimsenin gidemediği, göze alamadığı yerlere gidiyorum. (s. 38), (s. 55)
...Çünkü kimseye zarar vermiyorum. (s. 38)
...Yüreğim daraldı. (s. 39)
...Gör anla, aklını başına topla. (s. 40)
...Aklım almıyordu. (s. 40)
...Soluklanıp kendime geldim. (s. 42), (s. 70)
...Gözlerim doldu. (s. 44)
...Gözlerini açmış bakıyordu. (s. 45)
...Yüzündeki gülümseme donup kaldı. (s. 45)
...Biraz dinleneyim derken içim geçmiş. (s. 47)
...Gözlerini açarak 'vay be' dedi. (s. 50)
...Söylediklerim aklına yatmıştı. (s. 51)
...Acı çekmeni, sıkılmanı istemem. (s. 54)
...Yüreğimiz yandı. (s. 58)
...Çiçeklerin, sazların yüreği ağzına geldi. (s. 68)
...Günler sonra anımsayınca içi cız etti. (s. 69)
...Sen kafayı mı yedin? (s. 70)
...Gözlerine inanamadı. (s. 70)

Acı çekmek	1
Ağzı sulanmak	1
Akla gelmek	1
Aklı almamak	1
Aklına yatmak	1
Aklını başına toplamak	1
Baş eğmek	1
Başı dönmek	1
Boşa gitmek	1
Boyun eğmek	1
Canı sıkılmak	3
Canı yanmak	3
Çaba göstermek	1
Çene çalmak	1
Çılgılık atmak	1
Donup kalmak	1
Göze almak	2
Gözleri dolmak	1
Gözleri kararmak	1
Gözlerini açmak	1
Gözüne inanmamak	1
Gözünü açmak	1
Hava almak	1
Hoşuna gitmek	2
İçi cız etmek	1
İçi geçmek	1
İçi gitmek	1
İçi sızlamak	1
İlgi duymak	1
Kafası almamak	1
Kafayı yemek	1
Karaya vurmak	1
Karşı çıkmak	1
Kendine gelmek	1
Kendini beğenmek	1
Öksüz kalmak	1
Pahalıya mal olmak	1

Ses vermek	1
Soluk almak	3
Soluk kesilmek	2
Soluk soluğa kalmak	2
Tadını çıkarmak	1
Tepki göstermek	1
Ters düşmek	1
Üstünde durmak	2
Yolunu bulmak	3
Yüreği ağzına gelmek	1
Yüreği daralmak	1
Yüreği yanmak	1
Zarar vermek	1
Toplam	63

Tablo 4. Eserde Yer Alan Deyimlerin Alfabetik Sıralaması

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde birbirinden farklı 50 olmak üzere toplam 63 adet deyim yer almıştır. Eser, içerisinde bulundurduğu deyimler bakımından zengin seviyede olup; çocuklara, ailelere ve eğitimcilere önerilmektedir.

İkileme Grupları

Eserde yer alan ikileme gruplarına ait bulgular şunlardır:

- ...Koşa koşa gidiyor. (s. 5)
- ...Ara ara kayan yıldızlar oluyor. (s. 9)
- ...Döne döne denedim, sınıdım. (s. 10), (s. 30)
- ...Onun için sıçrayıp sıçrayıp bakardım. (s. 11), (s. 72)
- ...Gerekli gereksiz, yerli yersiz kullanıyordum. (s. 12)
- ...Başiboş, işsiz güçsüz, sevimsiz, sorumsuz... (s. 12)
- ...Uzun uzun anlatırdım. (s. 17), (s. 32)
- ...Ot, çiçek cayır cayır yansın. (s. 29)
- ...Gürül gürül akan yeryüzü suları! (s. 30)
- ...Dura dura. (s. 30)
- ...Yaşamının, derin derin solumanın bu kadar güzel olduğunu bilmiyordum. (s. 31)
- ...Güle güle dedim. (s. 35) (s. 35) (s. 54) (s. 62) (s. 72) (s. 72)
- ...Silik soluk izler giderek yol olacak. (s. 36)
- ...Kuş sürüsü gibi toplanıp toplanıp dağılıyoruz. (s. 38)
- ...Şaşkın şaşkın düşündüm. (s. 41)
- ...Eskiden sık sık gelirdim buraya. (s. 44)
- ...Ölgün ölgün soluyordunuz. (s. 45)
- ...Kolay kolay yenilmem. (s. 47)

- ...Çırpınırken çırpınırken iyice güçlendim. (s. 48)
 ...Sonra da buruk buruk güldüm. (s. 55)
 ...Kana kana içebilirsin. (s. 58)
 ...Yorgun yorgun soluduğumu görünce. (s. 66)
 ...Yeniden yeniden denedim. (s. 66)
 ...Körpe yüreği deli deli çarpıyordu. (s. 70)

Eserde Yer Alan İkillemeler	Sayısı
Ara ara	1
Buruk buruk	1
Cayır cayır	1
Çırpınırken çırpınırken	1
Deli deli	1
Derin derin	1
Döne döne	2
Dura dura	1
Gerekli gereksiz	1
Güle güle	6
Gürül gürül	1
İşsiz güçsüz	1
Kana kana	1
Kolay kolay	1
Koşa koşa	1
Ölgün ölgün	1
Sıçrayıp sıçrayıp	2
Sık sık	1
Silik soluk	1
Şaşkın şaşkın	1
Toplanıp toplanıp	1
Uzun uzun	2
Yeniden yeniden	1
Yerli yersiz	1
Yorgun yorgun	1
Toplam	33

Tablo 5. Eserde Yer Alan İkillemelerin Alfabetik Sıralaması

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde birbirinden farklı 25 olmak üzere toplam 33 adet ikileme grubu yer almıştır. Eser, ikileme grubu bakımından zengin seviyede olup; çocuklara ve eğitimcilere önerilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocukların okuma alışkanlığı kazanması, Türkçesini doğru kullanması, toplum tarafından kabul görmüş değerlerinin farkına varması nitelikli çocuk edebiyatı kitapları ile olup, bu kitapların belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için de çocuk kitaplarının çeşitli açılardan incelenmesi ve değerlendirilmesi lazımdır.

Günümüzde çocuk kitaplarında değerler ve dil zenginlikleri ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Batur vd., 2012; Oran, 2015, Kuru, 2016; Kaya, 2012; Gökçe 2008; Alagöz, 2012). Bu çalışmada da Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı çocuk eseri değerler ve dil zenginliği açısından incelenmiştir. Eserde, arkadaşlık (3), yardımlaşma (6), paylaşma (3), özgüven (3), ailenin önemi (2), çalışma (4), yaşama sevinci (1), sevgi (3) ve hoşgörü (2) değerleri yer almıştır. Eser, içerisinde bulundurduğu değerler bakımından zengin seviyede olup; çocuklara, ailelere ve eğitimcilere önerilmektedir.

Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" adlı eserinde 3 adet atasözü, birbirinden farklı 50 olmak üzere toplam 63 adet deyim, birbirinden farklı 25 olmak üzere toplam 33 adet ikileme grubu yer almıştır. Eser, içerisinde bulundurduğu atasözleri, deyimler ve ikileme grupları bakımından zengin seviyededir.

Türkçe öğretiminde ve değerler eğitiminde çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış, dil zenginliği açısından ve sahip olduğu değerler bakımından yeterli olan eserlerle karşı karşıya getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Hamdullah Köseoğlu'nun çocuklar için yazdığı "Küçük Balık" adlı öykü kitabı öğretmenlere, ailelere ve çocuklara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alagöz, F. C. (2012). *Cahit Uçuk'un masal kitaplarında temel değerlerin Türkçe eğitimine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Alperen, N. (2001). *Türkçe okuma ve yazma eğitim rehberi*. Ankara: Alperen Yayınları.
- Altun S. (2003). "Eğitim Yönetimi ve Değerler". *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-18.
- Aydın, M. (2003). Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği, *Değerler Dergisi*, 1(3), 121-144.
- Batur, Z. ve Yücel, Z. (2012). Ahmet Efe'nin çocuk hikâyelerinde değer eğitimi ve hikâyelerin Türkçe eğitimine katkısı. *Turkish Studies*, 7(4), 1031-1049.
- Belet, D. ve Devci, H. (2008). VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu 2, 3, 4 Mayıs 2008 Bildiriler. *Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi* (s. 140-170). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cemiloğlu, M. (2001). *İlköğretim okullarında Türkçe eğitimi* (3. baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Clausen J.A. (1968). "Historical and Comparative View of Socialization Theory and Research", *Socialization and Society*, Ed.: J.A. Clausen, Boston: Little Brown, 12-24.
- Coşkun Y. ve Yıldırım, A. (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Değer Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.VI(I), 311-328.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Güngör, E. (1993). *Değerler Psikolojisi*, Ankara: Ötügen Yayınları.
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, M. (2012). *Emine Işınsu'nun romanlarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Köseoğlu, H. (2015). *Küçük Ressam* (12. Baskı). Ankara: Tudem Yayınevi.
- Köseoğlu, H. (2016). *Küçük Balık* (3. Baskı). İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Kuru, H. (2016). *Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Revised and expanded from case study research in education. USA: JB Printing.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Oran, G. (2015). *Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- www.tdk.gov.tr (25.12.2017 tarihinde erişildi.)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (2. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2008). *Yeni öğretim programlarına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yılman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.